

AKTIVITEITENVERSLAG

1987

... 34

**VERENIGING VOOR ALCOHOL- EN ANDERE
DRUGPROBLEMEN V.Z.W.**

**studie preventie behandeling
Papenvest 78**

1000 Brussel

Tel. : 02/511.08.51

AKTIVITEITENVERSLAG 1987

De alcohol- en andere drugproblematiek blijft aktueel. In de Vlaamse Gemeenschap zijn we tal van organisaties en initiatieven rijk die hun interesse, entoesiasme en kundigheid aanwenden door preventief en curatief op te treden. Onze gemeenschap moet tegen bepaald gebruik, misbruik en verslaving gevrijwaard worden en desgevallend geheeld. Temidden van al deze initiatieven wil de V.A.D. een coördinerende en creatieve rol spelen.

Via onderscheiden werkgroepen en een uitgebouwd dokumentatiecentrum hebben we met beperkte middelen deze taak gedeeltelijk trachten waar te maken.

In 1987 groeide een grote hoop. Vanuit een ministeriële werkgroep "jongeren en drugs" werd een groots preventieprogramma rond alcohol en drugs voorbereid, dat tegen het einde van 1987 operationeel werd gemaakt. Dit kreeg onze volle aandacht en de eerder geplande aktie rond alcohol en gezin werd daarom uitgesteld.

De statutaire algemene ledenvergadering werd 29/4/87 gehouden in Strombeek-Bever. De beheerraad vergaderde zevenmaal : 21/1, 18/2, 29/4, 3/6, 26/8, 18/11 en 16/12. Tussendoor kwam ook nog het dagelijks bestuur achtmaal samen : 7/1, 18/3, 2/7, 12/8, 21/10, 4/11, 3/12 en 28/12.

A. Interne Organisatie

1. Standregels

- statuten en reglement van inwendige orde

Naar aanleiding van de verkiezing van de beheerraad en de samenstelling van het dagelijks bestuur, stelde zich de vraag of voor de toekomst onze statuten en reglement van inwendige orde niet aan wijziging toe zijn. Is de rigide opdeling naar preventie en hulpverlening enerzijds en per provincie anderzijds nog zo belangrijk om representatief te zijn? De basis van onze werking, de werkgroepen, zijn als dusdanig niet vertegenwoordigd.

Moet er om vernieuwing mogelijk te maken in de beheerraad en vooral in het dagelijks bestuur geen beperking komen van herverkiesbaarheid, want zelfs een eventuele uitbreiding van ledenaantal garandeert voor de toekomst nog geen rotatie.

Om bestuursvacuum te voorkomen, zal voortaan bij de tweejaarlijkse benoeming van de beheerraad, met de nieuwe beheerraad vergaderd worden onmiddellijk na de algemene vergadering om het dagelijks bestuur aan te duiden.

- arbeidsreglement

Overeenkomstig de arbeidswetgeving moeten we als werkgever ook beschikken over een arbeidsreglement. Hiervoor bestaan standaardmodellen die aan de specifieke situatie van de werkgever kunnen aangepast worden. In het vooruitzicht van een ruimer personeelsbestand, zal dit ook een opdracht zijn voor het volgend werkjaar.

2. Ledenwijzigingen

De algemene vergadering aanvaardde volgende wijzigingen in het ledenbestand :

- De Neve N., zal voortaan de Ontwenningsafdeling Kasteel, vzw St. Kamilluskliniek te Gent - Sint-Denijs-Westrem vertegenwoordigen in opvolging van Van Steenberge D.
- T. Beerden wordt individueel lid gezien de eerder nationale activiteiten van C-mil-A
- L. Jordens blijft vertegenwoordigster van het C.A.D. uit Hasselt, maar deze organisatie wijzigt haar lidmaatschap door te kiezen voor de sektor preventie, gezien de toenemende activiteit op dit gebied.
- J. Boydens wordt van zijn lidmaatschap ontheven omdat hij niet langer tewerkgesteld is in de instelling die hij vertegenwoordigde. Een nieuwe vertegenwoordiger voor de Ontwenningsafdeling Sint-Jozef van het Psychiatrisch centrum Sint-Kamillus uit Bierbeek moet nog aangewezen worden.

De vereniging is nog niet rond met het vastleggen van de normen en kwalifikaties tot lidmaatschap.

Moeten we niet de mogelijkheid voorzien dat tussentijds de beheerraad gemachtigd wordt om bij wegvallen van de vertegenwoordiger van een organisatie een nieuwe vertegenwoordiger te aanvaarden tot aan de eerstvolgende algemene vergadering ?

Zie volledige ledenlijst in bijlage 1.

3. Bestuursverkiezing

- beheerraad

Samenstelling van de beheerraad, met vermelding van jaartal waarin het mandaat afloopt : A. Leden-vertegenwoordigers : max. 20

	Preventie	Hulpverlening
Antwerpen	89 - 91 Ooms	91 - 89 -
Brabant Vl. Brabant	89 -	91 Ansoms
Brabant Brussel	91 -	89 Broucke
Limburg	89 Schols 91 Jordens	91 Hebbrecht 89 Nielandt
Oost-Vlaanderen	89 Hebbelinck M. 91 Hebbelinck D.	91 Meesters 89 Delmeire
West-Vlaanderen	89 - 91 Colson	91 De Scheemaeker 89 Van Acker

B. Individuele leden : max. 10

89 Debruf, Varenne, Beerden
91 Casselman, Tiesema

- dagelijks bestuur

Het uittredend dagelijks bestuur werd in dezelfde functies herbenoemd :

Ansoms S. : voorzitter
Hebbelinck M. : ondervoorzitter, sectie preventie
Casselmann J. : ondervoorzitter, sectie studie en behandeling
Debref G. : penningmeester
Meesters P. : sekretaris

4. Financiële mogelijkheden

- subsidiëring door de Vlaamse Gemeenschap :

"Als bijdrage van de Vlaamse Gemeenschap in de werkingskosten van de V.A.D. in 1987, inzonderheid voor de uitbouw van het dokumentatiecentrum, de realisatie van het tijdschrift V.A.D.-berichten, voor de ondersteuning van de diverse werkgroepen, het sekretariaat en de organisatie van colloquia en studiedagen en in de weddekosten van een administratieve kracht" werd ons bij besluit van 2 november 1987 een toelage toegekend van 1.800.000 F, ons meegedeeld op 24 november 1987.

Wij verheugen ons in de verhoging met 350.000 F, maar anderzijds hebben we nog langer moeten wachten vooraleer we officiële bevestiging kregen van de toelage 1987. Het eerste gedeelte van 75 % was pas op 29 december 1987 in ons bezit.

Zolang we over geen eigen kapitaal beschikken, belet zulke regeling een goede werking, evenwichtig verspreid over het ganse werkingsjaar.

- Volksbond tegen drank- en drugmisbruik v.z.w. :

Tot onze spijt werd deze vereniging 14/9/87 ontbonden. De toelage van 200.000 F, waarop wij enkele jaren konden rekenen, is ook in 1987 weggefallen, zodat de verhoging van de Vlaamse Gemeenschap al gedeeltelijk geneutraliseerd werd.

- Zoals de vorige werkjaren ontvingen we eveneens vanwege de provincie Brabant en de gemeente Meise een tegemoetkoming.
Het provinciebestuur start een alcoholprogramma onder zijn werknemers. C.P.A.D. en V.A.D. bieden hierbij hun diensten aan en zullen hiervoor een kostenvergoeding ontvangen.

- de Minister van Financiën heeft onze aanvraag van 9/4/85 om erkend te worden als vereniging die belastingsaftrekbare giften kan ontvangen, in een schrijven van 2/11/87 gunstig beantwoord voor de jaren 1986 en 1987. Hernieuwing kan aangevraagd worden.

- Als we over betere financiële mogelijkheden willen beschikken, zullen we ons eerlijk moeten beraden over sponsorship. Dit moet dan wel professioneel aangepakt worden.

5. Personeel

Onze personeelsbezetting bleef erg karig, wegens gebrek aan financiële middelen. Slechts door welwillend vrijwilligerswerk kon een beperkte permanentie verzekerd worden. Bij het jaareinde openden zich wel goede perspectieven voor 1988.

Onze vaste medewerkster mevr. A. Haegeman-De Jaeger werkte halftijds gedurende de drie eerste kwartalen en het laatste kwartaal werd ze voltijds vergoed.

Onder kontrakt van beperkte duur konden we ook mej. Marie-Claire Lambrechts het eerste kwartaal voor een halftijdse betrekking inschrijven.

Sedert 25 juli 1985 liepen onze DAC- en B.T.K.-aanvragen om ons personeelsprobleem te helpen oplossen. Om budgettaire redenen bleven de DAC-projekten in de lade steken. We ontvingen 10 augustus wel de goedkeuring van de twee ingediende B.T.K.-projekten, nl. voor onderwijs en arbeid, weliswaar mits een beperkte bijdrage vanwege onze vereniging van 37 F of 29 F al naargelang de scholingsgraad van de aangeworvene.

De werkgroep arbeid vraagt mej. Marie-Claire Lambrechts in dienst te mogen nemen, omdat ze binnen deze werkgroep reeds een grote ervaring heeft ; we vragen daarom een kwalificatiewijziging aan van bedrijfspsycholoog naar vormingswerker, hetgeen gemakkelijk werd toegestaan. Marie-Claire Lambrechts vatte 2 november haar tweede B.T.K.-periode bij ons aan. Haar opdracht ligt hoofdzakelijk binnen de werkgroep alcohol en arbeid.

De werkgroep onderwijs hield het bij een onderwijsgeschoolde. W. Boers startte als B.T.K.'er eveneens op 2 november. Als hoofdopdracht moet hij uitvoerend werk doen voor de werkgroep onderwijs, maar krijgt hij ook tot taak onze dokumentatiedienst en bibliotheek bij te houden.

Gedurende haar halftijdse tewerkstelling en vóór haar B.T.K.-kontrakt, bleef M.-Cl. Lambrechts werkzaam als werkloze met vrijstelling van stempelkontrole. Onder wisselende statuten werd zij zo al een vertrouwde medewerkster.

Op 20 augustus 1985 deden we een aanvraag om erkend te worden als instelling die gewetensbezwaarden in dienst mag nemen ter vervanging van hun legerdienst. Vanwege het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt liet men ons weten dat de Koning eerlang, bij wege van een in de Ministerraad overlegd besluit, over onze aanvraag zal beschikken.

Met de ondertekening van het preventieprojekt op 12 november 1987, kon in december ook de selektie doorgaan van de twee stafmedewerkers die 1/1/88 hun opdracht zullen starten. Mevr. Geirnaert Marijs is regentes van opleiding maar heeft 8 jaar ervaring binnen de G.V.O. op de dienst sociale geneeskunde van de Rijksuniversiteit te Gent. De heer Rudi Peeters is klinisch psycholoog met 5 jaar ervaring in onderzoekswerk.

6. Herstrukturering van het Nationaal Comité voor Alcohol- en andere Drugproblemen v.z.w. (N.C.A.D.)

Het overleg met onze franstalige zustervereniging Comité de Concertation sur l'alcool et les autres drogues, a.s.b.l. (C.P.A.D.) werd voortgezet. Ons opzet blijft van het N.C.A.D. een nationale overkoepeling te maken van regionale organisaties met beperkte doelstellingen voor de materies die binnen onze Belgische staatsstructuur nog nationaal zijn.

We werkten al aan een ontwerp van nieuwe statuten voor een N.C.A.D. De voorzitter van het N.C.A.D. is een herstrukturering nog niet gunstig gezind. Aan franstalige kant is er geen eensgezindheid en het stichten van een nieuwe federatie voor de hulpverlenende sektor bemoeilijkt de situatie nog nl, Confédération Nationale des Institutions spécialisées en Toxicomanie (CODITO).

Wij hopen dat het C.P.A.D. zo vlug mogelijk haar doelstellingen verruimt en voor de franstaligen probeert te komen tot één overkoepelende structuur.

B. Aktiviteiten

1. Voorbereiding preventieproject

Op uitnodiging van Gemeenschapsminister van Volksgezondheid en Leefmilieu, de heer J. Lenssens, werd einde 1986 een ministeriële werkgroep opgericht die zich moest buigen over de problematiek van het illegale druggebruik in Vlaanderen. De meeste leden van deze werkgroep waren ook van nabij betrokken in de activiteiten van de V.A.D. De doelstellingen van de werkgroep werden verruimd tot algemene alcohol- en andere drugproblemen. In februari 1987 werd een Richtnota "Drugpreventie en hulpverlening" opgesteld.

Vervolgens moest gezorgd worden voor de praktische uitwerking van deze beleidsnota. Op de algemene vergadering van de V.A.D. - 29 april -, kon kabinetsmedewerker K. Gutshoven een eerste officiële mededeling doen, die aan de V.A.D. reden gaf tot grote hoop.

Uiteindelijk hebben we moeten wachten tot in november alvorens een overeenkomst tussen de Vlaamse Gemeenschap en de V.A.D. kon ondertekend worden. De inhoud werd ons door dezelfde kabinetsmedewerker meegedeeld op de jaarlijkse persconferentie van de V.A.D. op 25 november.

In deze overeenkomst aanvaardt de V.A.D. de algemene coördinatie van de preventie van de alcohol- en andere drugproblemen binnen de Vlaamse Gemeenschap.

Om deze taak te kunnen vervullen mag de V.A.D. twee stafmedewerkers aanwerven. Voor personeelskost en algemene werking wordt een subsidie van 2.900.000 F voorzien. Gezien de laattijdige ondertekening werd de ingangsdatum bepaald op 15 november 1987 voor de duur van één jaar.

Zoals reeds eerder gemeld worden de twee stafmedewerkers in dienst genomen met ingang van 1 januari 1988.

Volgens art. 1.4 van de overeenkomst moest de V.A.D. eveneens een stuurgroep oprichten die de bewaker moet zijn van de goede uitwerking van het project. Na overleg met de Federatie van diensten voor geestelijke gezondheid en het Verbond van Medisch-Sociale Instellingen werd besloten, de stuurgroep aldus samen te stellen : twee vertegenwoordigers vanuit de Vlaamse Gemeenschap, twee van de Federatie, twee uit het V.M.S.I. en twee uit de V.A.D., nl. de voorzitter en de sekretaris.

De praktische uitwerking zou verzekerd worden door een Projektgroep die samengesteld wordt uit de deelnemers uit V.A.D. van de ministeriële werkgroep, samen met de verantwoordelijken van de onderscheiden werkgroepen, voor zover ze nog niet bij de eerste groep hoorden. Later zal aan de projektgroep nog een afgevaardigde van het V.M.S.I. en van de Federatie toegevoegd worden.

Op 30 december 1987 verscheen een ministerieel besluit waarin 8 voltijdse en twee halftijdse preventiewerkers toegewezen werden aan bestaande diensten voor geestelijke gezondheidszorg voor een proefperiode van 1 jaar, met ingang van 1 januari 1988. Deze lokale preventiewerkers zullen binnen hun regio samenwerkingsverbanden moeten leggen en dit onder de algemene coördinatieopdracht van de V.A.D.

Vanuit de Vlaamse Gemeenschap zoekt men naar een mogelijkheid voor Nederlandstalig Brussel een lokale preventiewerker aan te wijzen.

Het tot stand komen van het preventieproject is voor de V.A.D. in 1988 een grote uitdaging. Wij moeten het gekregen vertrouwen met verantwoordelijkheidszin beantwoorden, met de grote hoop dat na 15 november 1988 deze preventieopdracht zal verlengd worden.

In bijlage 2 vindt U ingekort de overeenkomst met de V.A.D. en de richtnota.

2. Lokale preventieprojecten

- projecten 1986

In januari 1987 kregen de indieners van lokale preventieprojecten pas bericht van de subsidiëring 1986. Ons advies om uit de voorziene 700.000 F ook 200.000 F te weerhouden voor de V.A.D. voor haar coördinerende en animerende taak bij deze projecten werd niet weerhouden.

Overzicht van de betoelaagde organisaties :

S.A.W., Borgerhout : 70.000 F
Provinciaal Overleg Brabant, Brussel : 70.000 F
Limburgs Platform Overleg, Hasselt : 140.000 F
I.O.G.T., Gent : 56.000 F
De Kiem, Oosterzele : 56.000 F
Schooner Leven, Gent : 70.000 F
De Sleutel, Gent : 42.000 F
W.C.A.D., Kortrijk : 196.000 F

Door een administratief misverstand viel Sobriëtas West-Vlaanderen niet bij de gesubsidiëerden. Het West-Vlaams Coördinatiecomité nam hen op in zijn projecten.

- projecten 1987

In juni kregen we de officieuze mededeling dat terug 700.000 F aan subsidies voorzien was voor lokale preventieprojecten. Wij gaven hiervan kennis aan onze leden en formuleerden in de beheerraad van 26 augustus hierover een advies. Een inhoudelijke beoordeling van de projecten is erg moeilijk. De beperktheid van de subsidieerbare bedragen leidt tot grote versnippering, maar voor een aantal traditionele organisaties is deze betoelaging van levensbelang om hun activiteiten in stand te houden. Op 23/11/87 werden de subsidies voor lokale preventieprojecten toegekend.

Overzicht van de betoelaagde organisaties :

S.A.W., Borgerhout : 75.000 F
Provinciaal Overleg Brabant, Brussel : 20.000 F
Limburgs Platform Overleg, Hasselt : 130.000 F
De Sleutel, Gent : 50.000 F
De Kiem, Oosterzele : 55.000 F
I.O.G.T., Gent : 70.000 F
Schooner Leven, Gent : 70.000 F
Werkgroep Drugpreventie, Sint-Niklaas : 20.000 F
K.W.A.D., Sint-Niklaas : 20.000 F
Sobriëtas West-Vlaanderen, Brugge : 70.000 F
W.C.A.D., Roeselare : 50.000 F
Federatie Sobriëtas, Brugge : 70.000 F

3. Sekretariaat en dokumentatiecentrum

Naast het dagelijkse administratieve werk werden 1223 documentatie- en informatievragen beantwoord (schriftelijk : 828 - telefonisch : 395). Een belangrijk aandeel hiervan betreft nog steeds de aanvraag van de 2 lesmappen : 111 Scho(o)l en 318 "Alcohol. Nuchter bekeken"

De bibliotheek werd verder bijgehouden met tijdschriften en nieuwe publikaties. Einde 1987 beschikten we over een 50-tal tijdschriften en 1.738 gespecialiseerde werken. Er werden 18 boeken aangekocht.

De videoteek beschikt over 31 banden in twee systemen (U-matic en V.H.S.).

We beschikken eveneens over een uitgebreid gamma voorlichtingsmateriaal uit binnen- en buitenland, samengebundeld in een bestellijst.

Nieuwe publikaties

- de werkgroep dokumentatie stelde drie informatiefolders samen :
heroïne
cocaïne
amfetamines (zie bijlage 3)
In voorbereiding is een folder over alcohol en een nieuwe V.A.D.-folder.
- de werkgroep onderwijs : een derde informatiemap voor het onderwijs, nu voor het 5de en 6de jaar van het basisonderwijs, kwam klaar ;
"Roken en drinken : klassikaal bekeken" - Een handleiding voor personen die de thema's tabak en alcohol samen met jongeren vanaf 10 tot 12 jaar willen bespreken. Zie bijlage 4.
- de werkgroep alcohol en arbeid : het referatenboek van de studiedag van 18/4/86 te Jezus-Eik is eveneens beschikbaar. Zie bijlage 5.

4. V.A.D.-berichten

De goede intentie voor 1987 om te komen tot een periodiek met nuttige informatie die op regelmatige tijdstippen verschijnt, kon niet worden gerealiseerd, maar de intentie wordt ernstig hernomen voor 1988. Er verscheen, onder redactieverantwoordelijkheid van P. Ooms, slechts één nummer, met volgende inhoud :

- Zeg het met cijfers - aflevering 4
- Wetgeving
- Studiedag alcohol en gezin (referaten en verslagen van de discussiegroepen)
- Mededelingen
- Uit de pers

5. Studienamiddag Aids-problematiek

Omdat de I.V.-druggebruikers een bijzondere risicogroep zijn ten aanzien van de aids-ziekte, werd ter gelegenheid van de jaarlijkse algemene vergadering een studienamiddag belegd over deze "nieuwe" ziekte in het Cultureel Centrum van Strombeek-Bever. Deze studiedag richtte zich vooral tot de medewerkers in de centra en diensten die bij de V.A.D. zijn aangesloten. Een 100-tal mensen waren aanwezig.

Programma :

- Aids : epidemiologie, risico's, ziektebeeld
door Prof. Desmyter, K.U. Leuven
- Toelichting Aids-telefoon en Kōrdinerend Platform voor Aids-
voorlichting en -preventie in Vlaanderen
door Dr. Sweetlove, koördinator Aids-telefoon
- Toelichting bij het nieuwe preventiebeleid voor alcohol en drugs
door de heer K. Gutschoven, Kabinetsmedewerker van J. Lenssens,
Gemeenschapsminister Volksgezondheid en Leefmilieu
- Discussie.

6. Persconferentie te Brugge, 25 november 1987

Dit jaar hielden we onze jaarlijkse persconferentie in het Hof van Watervliet te Brugge waar een 14-daagse liep rond alcohol- en drugproblemen.

Programma

- Alcohol- en drugpreventie in Vlaanderen :
nieuwe perspectieven
- Toelichting bij enkele konkrete preventieprojekten :
  - Alcohol en Arbeid
  - Alcohol en Onderwijs
  - Voorstelling dokumentatiemateriaal
- Vragen en discussie.

De pers was voldoende representatief aanwezig.
Kabinetsmedewerker K. Gutschoven gaf toelichting bij het preventie-
projekt rond alcohol- en drugproblematiek. Hiermee kreeg het zijn
bekendmaking naar buitenuit en werd het officieel gelanceerd.
Zie bijlage 6

7. Samenwerking met andere instanties

- Volksbond tegen drank- en drugmisbruik

Onze jarenlange goede samenwerking werd abrupt verbroken door de
beslissing van deze v.z.w. zich te ontbinden met ingang van 14/9/87
wegens teloorgang van de commerciële sektor.

- I.C.A.A. (International Council on Alcohol and Addictions)

Ook namens de V.A.D. volgde de heer P. Tiesema de vergaderingen van het
I.C.A.A. Europe Committee : Parijs 29 januari en Londen 13 oktober.

- Belgisch Instituut voor de Verkeersveiligheid

Prof. M. Hebbelinck werd aangeduid om de V.A.D. te vertegenwoordigen
bij het samenwerkingsplatform.

Dr. Ansoms werkte mee aan de alcoholvrije-receptenwedstrijd, waaraan
ook de B.R.T. ruime aandacht besteedde. Er waren 650 deelnemers,
waaruit 14 recepten gepreselekteerd waren voor de finale.

- Oudergroep Druverslaafden

Deze werkgroep voor begeleiders van zelfhulpgroepen voor ouders van drugverslaafden vergaderde in de lokalen van de V.A.D. Deze problematiek is erg belangrijk en zal ook binnen de V.A.D. aandacht moeten krijgen.

P. MEESTERS
Sekretaris

Werkgroepverslagen : blz. 10 tot en met 17

8. Werkgroepen

a. onderwijs

Tijdens de persconferentie van de V.A.D. op woensdag 25 november 1987 te Brugge, werd de hiernavolgende tekst over de werkgroep onderwijs voorgesteld.

Ter inleiding van die bijdrage, citeerden wij de volgende probleemstelling bij het rapport van het samenwerkingsproject G.V.O. in het onderwijs, waarvan Prof. Vuylsteek promotor was.

Stelling 1

Het is stilaan een gemeenplaats geworden te stellen dat G.V.O. een gezamenlijke verantwoordelijkheid is van de school, de ouders en de gemeenschap. De stelling dat de ouders in de eerste plaats verantwoordelijk zijn voor de gezondheid van hun kinderen en dat de school of de gemeenschap daar niet moet in tussenkomen is niet meer houdbaar. De omvang en de complexiteit van de huidige gezondheidsproblemen heeft immers de vraag doen rijzen of het thuismilieu nog kan instaan om efficiënt "op te voeden" tot gezondheid. Bewuste en niet-gezondheidsbedreigende keuzen maken vraagt heel wat kennis, inzichten en vaardigheden die in het thuismilieu niet of niet meer aanwezig zijn. Vandaar dat de school vaak gezien wordt als de plaats waar gezondheidsvoorlichting moet plaats vinden.

Via de school bereikt men praktisch de totaliteit van de jongeren en men kan er, gespreid over verschillende jaren, systematisch en intensief werken aan het gestelde doel nl. bewuste en geïnformeerde keuzen leren maken i.v.m. gezondheid.

Dit betekent niet dat de school deze taak alleen aankan. Vooreerst is de school slechts één van de socialiserende agenten. Naast de school ondergaat het kind ook de invloed van het thuismilieu, de vriendenkring, het werkmilieu en de ganse maatschappij. Al deze milieus hebben een impact (wisselend naargelang de leeftijd) op kinderen en jongeren. Een gezamenlijke verantwoordelijkheid dringt zich bijgevolg op.

Idealiter zou een school-G.V.O.-programma een gepland onderdeel moeten zijn van algemeen preventieplan voor een bepaalde populatie. Men kan van een school of van een leerkracht niet verwachten dat zij zelf volledig instaan voor de uitwerking én voor de uitvoering van een G.V.O.-programma. Hiervoor moeten zij beroep kunnen doen op andere bevoegde instanties ; in de eerste plaats, de diensten en organisaties die instaan voor de volksgezondheid en de ouders.

Konkreet vertaald naar de bestaande Vlaamse context betekent dit dat de school, het centrum voor medisch schooltoezicht, het P.M.S.-centrum en de ouders moeten komen tot een vorm van samenwerking om relevant, pedagogisch verantwoord en doeltreffend G.V.O.-programma te maken.

Stelling 2

Vanuit het G.V.O.-standpunt zijn vooral onderwijskundige en pedagogische redenen aan te voeren voor ouderparticipatie. In G.V.O. op school ligt immers de klemtoon op de "0", op de opvoeding en dit kan de school niet alleen. Indien men enkel kennisoverdracht zou beogen met G.V.O. dan zou de school alleen deze taak kunnen opnemen. Wil men echter ook werken aan doelstellingen op het vlak van attitudes, waardenontwikkeling, sociale vaardigheden en, zeker, gedrag dan zal men op de medewerking van de ouders beroep moeten doen.

Deze uitgangspunten situeren de doelstelling van de Werkgroep Onderwijs binnen de V.A.D. Vanuit de werkgroep werd prioritair gekozen voor de creatie van lessenmappen bestemd voor het onderwijzend personeel. Hier bleek immers een opmerkelijk gemis aan beschikbaar materiaal. Een gemotiveerde leerkracht opzadelen met opzoekwerk i.v.m. basisinformatie over alcohol en roken, werkt demotiverend. Derhalve werd in 1985 een lessenpakket gepubliceerd, ten behoeve van opvoedkundigen die het thema alcohol bespreekbaar willen stellen met jongeren vanaf 14 jaar.

In 1986 verscheen een lessenpakket voor het werken met jongeren tussen 12 en 14 jaar rond hetzelfde thema. In 1987 presenteren wij een derde lessenpakket, bestemd voor klassikaal werk rond roken en alcohol, in de derde graad van het basisonderwijs. De combinatie roken en alcohol is niet toevallig. Uit onderzoek bleek immers dat het experimenteelgedrag van jongeren begint met roken, later gevolgd met alcohol.

Wij willen hierbij onderstrepen dat het lessenpakket ontstond in een aangename samenwerking met het Koördinatiekomitee Anti-Tabak en het Rode Kruis. Belangstellenden kunnen steeds contact opnemen met het sekretariaat van de V.A.D.

Samenstelling werkgroep onderwijs

Mevr. R. Daveloose, Mevr. M. De Bock, Dhr. M. De Brabander, Mevr. C. De Bruyne, R. De Venter, F. Geys, Dhr. A. Janssens, Mevr. M.-Cl. Lambrechts, Dhr. P. Ooms, Pater P. Puts, R. Rayen, Dhr. M. Vandervelden, H. Vandromme, Dhr. M. Vlaeminck.

P. OOMS
Verantwoordelijke werkgroep

b. arbeid

In december 1986 werd besloten, dat de werkgroep zich de volgende stappen zou voorhouden :

- algemene informatie te verschaffen aan de hand van de nodige dokumentatie.
- een programma naar het bedrijfsleven samen te stellen.

De nodige dokumentatie zou via een inventarisatie van bestaand materiaal gebeuren.

Het jaar 1987 heeft zich gekenmerkt door de inzet van alle leden van de werkgroep als een zeer actief jaar. De resultaten zijn er dan ook naar.

De studiedag van 18 april 1986 en de daar gemaakte afspraken waren de basis van alle activiteiten. De werkgroep werd uitgebreid tot een stuurgroep, waaruit kleinere commissies voorbereidend werk deden. Iedere commissie naar haar eigen deskundigheid.

Door de verschillende leden werd materiaal ingebracht :

- een verslag van een enquête in Limburgse bedrijven
- een werkprogramma van een bedrijf uit West-Vlaanderen
- ervaringen met bedrijfsprogramma's in Nederland
- ervaringen van een lopend programma van een bedrijf in België
- voorstellen van bedrijfsprogramma's zowel preventief als curatief
- veel dokumentatiemateriaal uit het buitenland.

Al deze informatie moest de basis leggen voor het ontwikkelen van programma's. In die tussentijd bereikten de V.A.D. verzoeken vanuit het bedrijfsleven om behulpzaam te zijn bij het opzetten van een programma voor hun bedrijf of organisatie. Verschillende leden van de stuurgroep konden naast hun eigen werk tijd vinden om behulpzaam te zijn. Dit kon echter niet zo blijven. Hopelijk biedt de nieuwe structuur van de V.A.D. in 1988 hiervoor een oplossing.

Wij besloten in fasen te gaan werken. De vraag was hoe konden wij hulpverlening en bedrijfsleven op één lijn krijgen. De wederzijdse kennis bleek uit buitenlandse ervaringen dermate te verschillen, dat eerst een tussentijdse stap gedaan moest worden. Kennismaken met elkaar en elkanders taal verstaan.

De gedachte van de stuurgroep ging toen uit naar het vormen van kadercursussen.

De hulpverleningsinstellingen werden aangeschreven om personen op te geven, zowel intern als extern, die zouden kunnen medewerken in hun regio aan een programma alcohol en arbeid ondersteund vanuit de V.A.D. c.q. deze stuurgroep. Deze enquête gaf enig inzicht hoe groot de belangstelling en het potentieel waren waarop wij ongeveer konden rekenen vanuit de hulpverleningsinstellingen. Aan de hand van deze enquête konden wij komen tot een studiedag voor hulpverleners. Voor het samenstellen van een standaardprogramma wilden wij de kennis en ervaringen van anderen erbij betrekken.

Halverwege 1987 kwam het rapport uit van de studiedag van 18 april 1986. Alle deelnemers aan die studiedag kregen dit rapport toegezonden en daarbij informatie hoever wij gevorderd waren. Daarnaast werden de hulpverleningsinstellingen uitgenodigd om een of meer vertegenwoordigers af te vaardigen voor een studiedag welke zal worden gehouden op 20 november 1987.

Door een financiële commissie werd nagegaan wat wij voor een studiedag en eventuele cursussen zouden moeten berekenen.

Aan de persconferentie die op 25 november door de V.A.D. werd gehouden werd ook door vertegenwoordigers van de stuurgroep deelgenomen.

Een beleidsnota voor de stuurgroep werd samengesteld, waarin plannen voor de naaste toekomst werden opgenomen.

De studiedag van 20 november was een redelijk succes. Een 40-tal deelnemers waren aanwezig. Een woord van dank aan het Provinciaal Veiligheidsinstituut te Antwerpen is op zijn plaats alsmede aan de inleiders van die dag.

Er wordt thans medewerking verleend aan een videobedrijfsprogramma hetgeen in de naaste toekomst ook bruikbaar wordt voor de stuurgroep.

De navolgende activiteiten zijn thans in ontwikkeling :

- Samenstelling van een werkboek uitgaande van de modules en de krachtlijnen in het referatenboek en rekening gehouden met de bemerkingen van de financiële commissie.

Twee proefprojecten zullen worden opgezet :

- Limburg : noodzaak en preventie in het bedrijfsleven
- West-Vlaanderen : gesprekstechnische vaardigheden
hulpverlening in het bedrijfsleven
- Voorjaar 1988 organiseren van nationale studiedag(en) : of het bedrijfsleven in zijn geheel of per discipline
- Ontwikkelen nationaal onderzoeksproject (naar analogie van het project Limburg) in samenwerking met de werkgroep studie voor wetenschappelijk aspect.

- Het vervaardigen van eigen dokumentatiemateriaal zoals brochures en affiches in overleg met de werkgroep dokumentatie.

Wij zijn de raad van beheer erkentelijk voor het vertrouwen in ons gesteld en de morele steun die wij mogen ervaren.

De medewerkers aan de stuurgroep waren in 1987 :

J. Colson (Kortrijk), G. De Corte (Hasselt) (P.), R. De Venter (Oostende) (P.), J. De Ranter (Antwerpen), M.-Cl. Lambrechts (V.A.D.) (P.), S. Nelissen (Antwerpen), P. Ooms (Antwerpen), P.M. Tiesema, voorzitter, M. Vanderstraeten (Hasselt) (P.), A. Voet (Antwerpen)

Op volgende data kwamen respectievelijk de stuurgroep en programma-kommissie (voorbereidende werking) bijeen :

Stuurgroep : 22/1 - 17/3 - 11/5 - 30/6 - 31/8 - 19/10 - 11/12
Programmakommissie (P.) : 6/7 - 18/8 - 17/9 - 6/10 - 30/10 - 11/12

Verslag opgemaakt en samengesteld door P.M. Tiesema

c. dokumentatie

Gedurende het voorbije werkjaar kwam de werkgroep 6 maal samen.

De personen die deel uit maakten van de werkgroep waren :

C. Claeys (N.V.G.G., Gent), G. Dedonder (L.C.M.-G.V.O.), S. Nelissen (Altox, Antwerpen), P.M. Tiesema (Volksbond), H. Vandromme (Rode Kruis, G.V.O.), M. Vanhex (C.A.D., Hasselt), M.-Cl. Lambrechts (V.A.D.) en A. Beulen (C.A.D., Hasselt).

Volgende folders werden gerealiseerd :

- heroïne
- cocaïne
- amfetamines

De tekst van de folder "Alkohol" werd besproken en goedgekeurd. De druk hiervan wordt voorzien begin 1988.

De bestellijst van de V.A.D. werd herdrukt.

Verder werd de folder van de V.A.D. besproken.

M. Vanhex
Voorzitter werkgroep

d. studie

Aantal vergaderingen : 6

Data : 5/2 - 5/3 - 7/5 - 25/6 - 3/9 - 10/12

Aanwezigheden : Jo Casselman (Bierbeek)	3x
L. Taccoen (Tienen)	6 x
L. Yskout (Kortenberg)	4 x
G. Pype (Pittem)	6 x
Y. De Groote (Zottegem)	5 x
J.P. Broothaerts (Primavera)	3 x
R. Keymeulen (De Sleutel)	3 x
H. Van Den Broele (Adic)	2 x
Rudi Peeters (V.A.D.)	1 x
Rik Claes (Munsterbilzen)	5 x
Bert Hillen (Bierbeek)	1 x
J. Dutry (O.C.V. Brugge)	1 x
B. Nielandt (Katarsis)	2 x
G. Verhaeren (Kortrijk)	4 x

Gedurende deze werkvergaderingen zijn 4 themata aan bod gekomen :
1) registratie 2) onderzoeksvorstellen 3) de organisatie van een studiedag 4) het maken van up-dates,

1. Registratie

Als doelstelling werd steeds voor ogen gehouden dat het moest mogelijk zijn om in Vlaanderen te komen tot een minimale en uniforme registratie van het drank- en middelenmisbruik.

Hier werd in de eerste plaats gedacht aan de registratie binnen de voorzieningen van de gezondheidszorg.

Een moeilijkheid die zich aanmeldt is het feit dat elke voorziening zowat zijn eigen systeem hanteert en dat het moeilijk is om een nieuw - zij het minimaal en uniform - systeem aan deze voorzieningen op te leggen.

Aangezien de praktische problemen voor het uitwerken en het doordrukken van een dergelijk projekt zo groot zijn, werd met ongeduld gewacht op de komst van een aantal coördinatoren binnen de V.A.D.

2. Onderzoeksvorstellen

Naast een gestandaardiseerde minimale registratie van de alcohol- en drugproblematiek in Vlaanderen wil de werkgroep studie een aantal beperkte onderzoeksprojekten realiseren. Het betreft hier kleinschalige onderzoeken die binnen een los samenwerkingsverband van een aantal diensten kunnen gerealiseerd worden. Het opzet heeft eerder het karakter van een steekproef. Vertrekkende vanuit een bepaalde vraagstelling - kan met een bepaald ad hoc ontworpen instrumentarium - door een aantal diensten, gedurende een beperkte tijd, een bepaalde steekproef georganiseerd worden. We menen dat dergelijke "gerichte peilingen" zeer nuttige informatie kunnen opleveren. Een aantal projekten werden reeds door de werkgroep geformuleerd.

3. De organisatie van een studiedag

Deze idee is gerijpt op het einde van ons werkjaar 87. Aanvankelijk werd gedacht aan het organiseren van een "seminarie voor de werkgroep". Dit initiatief kan echter uitgroeien tot een studiedag voor een groter maar toch nog beperkt aantal deelnemers. Als onderwerp werd gesuggereerd : "gecontroleerd drinken versus totale abstinentie".

4. Up-dates

Over alcohol-, medicatie en drugproblematiek bestaat enorm veel litteratuur. We dachten dat het mogelijk moest zijn om in samenwerking met de universiteiten studenten aan te trekken die hun licentiaatsthesis hieraan wijden. Van hieruit zouden dan in samenwerking met de werkgroep up-dates kunnen gemaakt worden voor een ruimer publiek.

L. Tacoen
Voorzitter werkgroep

e. vrouwen en verslaving

1. Door een nieuw rondschrijven eind december 86 werden nieuwe mensen aange-trokken voor de werkgroep : deze bestaat nu terug uit 8 vrouwen - allen hulpverlensters. Met het toetreden van Jo Martens (De Spiegel-Brussel) wordt het bereik van de werkgroep uitgebreid tot "Vrouwen en illegale drugs".

2. Wij plannen vooral literatuur door te nemen, om aldus verschillende topics uit te diepen, en wij maken hier een serieus begin mee. Nieuwe boeken en tijdschriften werden besteld in de bibliotheek van de V.A.D.
3. 2 pogingen om ex-verslaafden bij de groep te betrekken mislukken. Ondanks het feit dat zij zich geïnteresseerd verklaren, komen ze niet af op onze uitnodiging.
4. M.-R. Pattyn heeft ondertussen contact met een vertegenwoordiger van Ladies Circle van Tienen; zij legt de werking van de groep uit, overhandigt de verslagen van de vergaderingen. Dit contact is bevredigend. De Ladies Circle belooft serieus voorstellen te doen voor verdere financiering nadat wij hun een budgetteringsplan opsturen. Hieraan wordt gewerkt gedurende 2 vergaderingen. Het verhoopde resultaat blijft echter uit.
5. Het bestaan van de werkgroep wordt bekend gemaakt in de Nationale Vrouwenraad, wordt in hun tijdschrift beschreven, en komt ook in de brochure van de Vrouwendag van 11 november 1987 in Berchem. Liesbeth Severne, lid van de Kommissie Gezondheid en hoofd van info bureau van International Health Foundation wordt uitgenodigd en treedt toe als actief lid van de werkgroep op 26/10/87. Als sleutelfiguur in vermelde organisatie en met haar ervaring i.v.m. preventie is zij een welkome aanwinst.
6. Françoise Verfaille moet spijtig genoeg de werkgroep verlaten wegens werplaatsverandering, wordt vervangen door Miet Smet (Oostende), dit vanaf augustus 1987. Kate Vos (De Kiem) neemt ook ontslag wegens werkverandering en wordt vervangen door Daisy De Thaey. Soraya Libert neemt eveneens ontslag wegens verhuis naar het buitenland. Bie Nielandt verlaat de werkgroep in november wegens werkherorganisatie. Het verloop van de samenstelling van de werkgroep is dus vrij groot.
7. Er wordt geopteerd om ons eerst te verdiepen in de problematiek, en als een soort dokumentatiecentrum te fungeren, alvorens over te gaan tot concrete realisaties. Naast naslag- en leeswerk, hebben wij "live" kennisgemaakt met bestaande initiatieven in Vlaanderen. Op 13 juli namen, op onze uitnodiging, hulpverleners uit Oostende, Brussel, Sint-Niklaas, Kortrijk en Menen, deel aan een bijeenkomst in de V.A.D. waarbij ze hun werking i.v.m. vrouwen en verslaving uiteenzetten. Er wordt afgesproken hier jaarlijks op terug te komen. De besluiten uit dit preventief therapeutisch werken van deze mensen lijken zeker interessant. Op 22 juni gingen we op bezoek op de afdeling van het psychiatrisch centrum te Brecht "De Rozebottel". We leerden ter plaatse de werking van zo'n afdeling, speciaal opgezet voor vrouwen met alcoholverslaving, kennen aan de hand van uiteenzettingen van psycholoog, verpleegkundige, dokter-psychiater, creatieve therapeut.
8. Op 4 juni namen we deel aan een studiedag over vrouwen en verslaving in Rotterdam: onderzoeks- en praktijkresultaten aan de Erasmus Universiteit en een genodigde uit de Verenigde Staten.
9. Ondertussen zijn we, n.a.v. een schrijven van Dr. Ansoms, in naam van de stuurgroep begonnen met het uitwerken van de folder "Vrouwen en alcohol". Deze is ongeveer klaar. Het is de bedoeling ook nog een folder "Vrouwen en medikatie" te maken.

10. Op aanvraag van K.V.L.V. werd ook een artikel geschreven over vrouwen en medikatie. Dit verscheen begin februari 88 in hun maandblad en we ontvingen heel wat reacties van vrouwen.
11. Voorts werden nog kontakten gelegd met werkgroepen i.v.m. vrouwen en medikatie in Nederland (Amsterdam - Eindhoven), en met de v.z.w. "Vrouwen en Hulpverlening", alhier.

Marie-Rose Pattyn
verantwoordelijke werkgroep

f. middelemisbruik

A. Werkgroepsamenstelling

Sinds de aanvangsvergadering van 23/3/87 werd doelbewust gestreefd naar uitbreiding en verbreding van de werkgroep:

Doelstelling : het aantrekken van medici, psychologisch- en sociaal wetenschappelijk gevormden, farmaceutisch geschoolden en mogelijke belangstellende uit zelfhulpkringen, consumentenverenigingen of arbeidsgeneeskundigen.

Hieruit resulteerde de huidige samenstelling :

Dr. F. Delmeire, voorzitter, Dr. L. Blondeel (Projekt Farmaca, Gent), Dr. L. Thienpont (De Sleutel, Merelbeke), Apoteker De Boever (Sint-Hieronymus, Sint-Niklaas), Apoteker De Vos (Sint-Jan-Baptist, Zelzate), Mevr. N. De Neve (Sint-Camillus, Sint-Denijs-Westrem), Mevr. A. De Rijck (Sint-Camillus, Sint-Denijs-Westrem), de heer L. Lobbens (Sint-Camillus, Sint-Denijs-Westrem), Mevr. L. Jordens (C.A.D., Hasselt), de heer M. Tack (C.A.T., Gent), de heer J. Theuwen (Kompas, Kortrijk)
Tevens werd belangstelling betoond vanwege de heer De Decker (Altox, Antwerpen) Dr. Derese (R.U.G.) en Dr. Hebbrecht (Sancta Maria, Sint-Truiden).

B. Algemene oriëntatie

Na algemene omschrijving van het werkveld, de middelen en het misbruik, en na een screening van te bestuderen onderwerpen en te weerhouden elementen, werd nadrukkelijk geopteerd voor een oriëntatie van de werkgroep naar de legale psychotrope middelen.

Korte termijndoelstellingen :

- aanleggen van een dokumentatiemap met belanghebbende artikels
- ontwerpen van een overzichtelijke klassificatie/taxonomie voor het faciliteren van vergelijkbare onderzoeksopzetten
- op punt stellen van een hanteerbaar vocabularium

C. Benzodiazepines

Deze tranquillizers kregen in het voorbije werkingsjaar primair de aandacht. En dan wel in volgend tweeluik :

1. Rohypnol (flunitrazepam)

- Vanuit de Nederlandse perswereld werd aandacht gevraagd voor dit hypnoticum.

Een studie te Amsterdam (februari 87) toonde aan dat 1/3 van dit middel werd geleverd als roesmiddel aan drugdependenten. De barbituraatpreparaten Bellanox en Tuinal krijgen zelfs respectievelijk 86 % en 56 % cijfers voor dit soort gebruik.

- Na berichtgeving van dit gebruik en van dodelijke overdosering door het Centrum voor Geneesmiddelenbewaking, beslist Produits Roche N.V. sinds eind november de verpakking van 30 tabletten Rohypnol à 4 mg van de particuliere markt te nemen. De 10 tablettenverpakking blijft bestaan.

2. Projekt Farmaca, Gent

Wil men de verspreiding van benzodiazepines indijken door het voorschrijfgedrag op efficiënte wijze aan te pakken, dan dient vooraf duidelijk te zijn :

Wat is bij (herhaald) voorschrijfgedrag de respektievelijke impakt van :

- de klacht op zich en hoe deze wordt verwoord door de patiënt
- de medische duiding ervan door de medicus
- de expliciete medicatiegerichte vraag door de patiënt

Een ambitieus onderzoeksopzet, o.l.v. Dr. Blondeel, krijgt aktueel alle aandacht van de werkgroep.

Naast registratie van benzodiazepinegebruik zouden de attitudes van de arts en de gebruiker - bij de opvang en na chronisch gebruik - en tevens weerstanden tegen het stopzetten van dit gebruik worden nagegaan.

Huidige probleemstelling :

Kan na een préliminair samenwerkingsprotocol tussen de R.U.G. (informatieverwerking), het C.A.T. en de Farmacaprojektgroep het onderzoek uitgevoerd worden als projekt van de werkgroep met eventuele steun van de V.A.D. ?

Kunnen de medewerkers aan het preventieprojekt vanuit hun registratieopdracht ingeschakeld worden ?

D. Actualia

- De nieuwe wetgeving betreffende de verstrekking van analgetica en sedativa in België krijgt in de volgende vergadering de aandacht van de werkgroep.
- Het preventieprojekt van de Vlaamse Gemeenschap blijkt voor de werkgroep een aantal belanghebbende projektpunten te bevatten. Wat betreft permanente registratie, informatieverstrekking aan professionele groepen en training van deze laatsten zouden een aantal vruchtbare samenwerkingsverbanden kunnen worden opgezet.

Dr. F. DELMEIRE
Voorzitter werkgroep

g. illegale drugs

Deze werkgroep werd opgestart in 1987 en hield een viertal verkennende vergaderingen. De deelnemers zijn afkomstig uit verschillende ledengroepen van de V.A.D. : ambulante en klinische verslaafdenzorg, drugvrije centra en soberheidsorganisaties. 12 verschillende organisaties waren vertegenwoordigd.

De thema's die aan bod kwamen zijn : illegale drugs in de samenleving en het drugbeleid - indikatiestelling voor therapeutische behandeling - studie van een gevalssituatie in een T.G. en in een Psychiatrisch Ziekenhuis.

P. VAN DEUN
Voorzitter werkgroep

LEDENLIJST

- ANSOMS Constant, Vertegenwoordiger van de ontweningsafdeling van de Psychiatrische Kliniek te Tienen, Veldbornstraat 39
sektie hulpverlening
- BAUKELAND Magda, Vertegenwoordigster "De Ark", Hundelgemsesteenweg 1, 9220 Merelbeke
sektie hulpverlening
- BEERDEN Tony, Zwanenstraat 3/2, 3500 Hasselt - individueel lid
- BOGERS Gerard, Vertegenwoordiger van de Katholieke Werkgroep alcohol en drugs, Kroonmolenstraat 5, 2700 Sint-Niklaas
sektie preventie
- BROUCKE Marina, Vertegenwoordiger van het Psycho-sociaal Centrum Primavera, L. Procureurstraat 14, 1090 Brussel
sektie preventie/hulpverlening
- CASSELMAN Joris, geneesheer-psychiater, Leopold III laan 14, 3030 Heverlee
individueel lid
- COLSON Jan, Vertegenwoordiger van het Westvlaams Coördinatiecomité voor Alcohol- en andere drugproblemen, Pres. Rooseveltplein 1, 8500 Kortrijk
sektie preventie
- DAVELOOSE Rita, diensthoofd, Nieuwland 10, 1900 Overijse
individueel lid
- DEBREF Georges, directeur, Sint-Norbertusstraat 51, 3400 Landen
individueel lid
- DE DECKER Jan, vertegenwoordiger van het Medico-sociaal centrum Altox, Ketsstraat 17, 2018 Antwerpen
sektie preventie/hulpverlening
- DE GROOTE Yvan, Vertegenwoordiger van de Ontweningssetting, Psychiatrisch Ziekenhuis Sint-Franciscus, Penitentenlaan 7, 9620 Zottegem
sektie hulpverlening
- DELBEKE Marie-Louise, Vertegenwoordigster van Schoner Leven, Dreef 4, 9000 Gent
sektie preventie
- DE NEVE Nadine, Vertegenwoordigster van de Neuro-psychiatrische kliniek Sint-Camillus, Ontweningsafdeling "Kasteel", Beukenlaan 20, 9820 Sint-Denijs-Westrem - sektie hulpverlening
- DELMEIRE Filip, Vertegenwoordiger voor het Centrum voor Studie, Behandeling en Preventie van Alcoholisme en Toxicomanieën, C.A.T., Hospitaalstraat 7, 9000 Gent
sektie preventie/hulpverlening
- DE SCHEEMAËKER Filip, Vertegenwoordiger van de Vereniging voor Geesteshygiëne, Frère Orbanstraat 143, 8400 Oostende
sektie preventie/hulpverlening
- FIERENS Greta, Vertegenwoordigster van het Behandelingscentrum voor verslavingsziekten, Psychiatrisch Ziekenhuis Broeders Alexianen, Provinciesteenweg 408, 2530 Boechout
sektie hulpverlening
- HEBBELINCK Denise, Vertegenwoordigster van de Vereniging Alcoholvrij Wegverkeer, Gelukstraat 17, 9000 Gent
sektie preventie
- HEBBELINCK Marcel, Vertegenwoordiger van de Internationale Organisatie van Goede Tempeliers, Lisbloemstraat 10, 9000 Gent
sektie preventie

- HEBBRECHT Marc, Vertegenwoordiger van het behandelingsprogramma voor toxicomanen, Psychiatrisch Ziekenhuis Sancta Maria, Melverencentrum 111, 3800 Sint-Truiden
sektie hulpverlening
- HERREMAN Hugo, Vertegenwoordiger van het Medico-sociaal Centrum Matt Talbot, Moorkensplein 14, 2200 Borgerhout
sektie preventie/hulpverlening
- JORDENS Godelieve, Vertegenwoordigster van het Centrum voor Alcohol- en andere Drugproblemen, Luikersteenweg 134, 3500 Hasselt
sektie preventie
- LEHEMBRE Jan, Vertegenwoordiger van het behandelingsprogramma voor verslavingsproblemen, Psychiatrisch Ziekenhuis Sint-Hiëronymus, Dalstraat 120a, 2700 Sint-Niklaas
sektie hulpverlening
- MAERTENS Johan, Vertegenwoordiger voor de drugvrije therapeutische gemeenschap "De Sleutel", Hundelgemsesteenweg 1, 9220 Merelbeke
sektie hulpverlening
- MEESTERS Piet, Vertegenwoordiger van de Vereniging voor Geesteshygiëne, Tieltseseenweg 10, 9900 Eeklo
sektie preventie/hulpverlening
- MENGELS Willy, vertegenwoordiger van de Caritatieve Volkswerken, Kempische kaai 11, 3500 Hasselt
sektie preventie
- MOENS Ann, Vertegenwoordigster van de Werkgroep Drugpreventie, Grote Markt 37, 2700 Sint-Niklaas
sektie preventie
- NIELANDT Beatrijs, Vertegenwoordigster van het Ontwenningscentrum "Katarsis", Pastoor Raymaekersstraat 19/21, 3600 Genk
sektie hulpverlening
- OOMS Paul, Vertegenwoordiger van het Studie- en Aktiecentrum voor Maatschappelijk Welzijnszorg, S.A.W., Moorkensplein 14, 2200 Borgerhout
sektie preventie
- PUTS Johannes, Vertegenwoordiger van Sobriëtas West-Vlaanderen, Hauwerstraat 23, 8000 Brugge
sektie preventie
- SCHOLS Leon, Vertegenwoordiger van het Limburgs Platform Overleg Verslaving, Luikersteenweg 134, 3500 Hasselt
sektie preventie
- TIESEMA Pieter, Prof. Molenaarlaan 20, 2241 RC Wassenaar - Nederland
individueel lid
- VAN ACKER R., Vertegenwoordiger van de Ontwenningsafdeling Kliniek Sint-Jozef, Boterstraat 6, 8870 Pittem
sektie hulpverlening
- VANDEBERGHE Hugo, Vertegenwoordiger van de Kliniek De Pelgrim, Spiegel 15, 9258 Oosterzele
sektie hulpverlening
- VAN DEUN Paul, Vertegenwoordiger van het Onthaalcentrum voor druggebruikers, "De Spiegel", A. Buyllaan 110b, 1050 Brussel
sektie hulpverlening
- VAN DE PUTTE Dirk, Vertegenwoordiger van de Ontwenningsafdeling Sint-Trudo, Psychiatrisch Ziekenhuis Ziekeren, Ziekerenweg 15, 3800 Sint-Truiden
sektie hulpverlening
- VANDERVELDEN Medard, Vertegenwoordiger van Sobriëtas Limburg, Kempische kaai 11, 3500 Hasselt
sektie preventie

VANMECHELEN Annelies, Vertegenwoordigster van de therapeutische gemeenschap
"De Kiem", Moortselestraat 78, 9259 Oosterzele
sektie hulpverlening

VAN REMOORTEL José, direktrice, Sparrenlaan 2, 9130 Lochristi
individueel lid

VARENNE Gaston, neuro-psychiater, Bernheimlaan 40, 9219 Gentbrugge
individueel lid

VERMEIREN Walter, Vertegenwoordiger voor het Universitair Gezondheidscentrum,
Vital De Costerstraat 86, 3000 Leuven
sektie preventie/hulpverlening

Ontwenningsafdeling Sint-Jozef van het Psychiatrisch Centrum Sint-Camillus,
Krijkelberg 1, 3043 Bierbeek - heeft nog geen vertegenwoordiger
sektie hulpverlening

OVEREENKOMST

Tussen

De Vlaamse Gemeenschap, vertegenwoordigd door de heer J. Lenssens,
Gemeenschapsminister van Volksgezondheid en Leefmilieu

en

De Vereniging voor Alcohol en andere Drugproblemen, vzw (VAD)

betreffende de algemene coördinatie van de preventie van de alcohol- en
andere drugproblemen binnen de Vlaamse Gemeenschap.

opgemaakt te Brussel, op 12 mei 1987.

Deze overeenkomst omvat:

- het adviseren van het beleid omtrent noodzakelijke bijstellingen inzake de alcohol en drugpreventie en hulpverlening;
- de inhoudelijke uitwerking van een aantal krachtlijnen op basis van de Richtnota Drugpreventie en Hulpverlening (zie verder)
- samenwerking en overleg met de diensten voor geestelijke gezondheidszorg die regionaal belast zijn met de uitbouw van het preventieprogramma;
- het vastleggen van criteria waaraan preventieprojecten moeten voldoen om in aanmerking te komen voor een toelage en het onderzoek van deze aanvragen.

Het preventieproject wordt uitgewerkt binnen volgende structuur:

- de VAD vzw, koepelorganisatie voor alcohol en andere drugproblemen
- de Stuurgroep, samengesteld uit afgevaardigden van het beleid, van de koepelorganisaties van diensten voor geestelijke gezondheidszorg en van de VAD, voor het overleg aangaande alle opdrachten van deze overeenkomst.
- de Projectgroep, samengesteld uit de Werkgroep Drugpreventie en Hulpverlening (de samenstellers van de Richtnota), de verantwoordelijken van de VAD-werkgroepen, en een afgevaardigde van de koepelorganisaties van diensten voor geestelijke gezondheidszorg, voor de inhoudelijke advisering van het project.
- de Werkgroepen van de VAD, samengesteld uit deskundigen met betrekking tot verschillende aspecten van alcohol- en drugpreventie en hulpverlening, voor de inhoudelijke en logistieke ondersteuning.
- de Preventiewerkers, voor de regionale uitvoering van het preventieproject, tewerkgesteld in diensten voor geestelijke gezondheidszorg, verspreid over de 5 Vlaamse provincies.
- de Stafmedewerkers bij de VAD, voor de coördinatie van het preventieproject.

De opdrachten in het kader van het Preventieproject zijn geformuleerd in een Richtnota, die op het kabinet van Gemeenschapsminister Lenssens voorbereid werd door een werkgroep waarin ook V.A.D. vertegenwoordigd was. Hieronder vatten wij deze opdrachten samen. Daarbij staat de term "drugs" niet uitsluitend voor maatschappelijke niet aanvaarde ("illegale") genotsmiddelen, maar tevens voor alcohol, tabak, psychofarmaca en vluchtige snuifmiddelen. Van al deze producten wordt het gebruik immers minstens onder bepaalde omstandigheden met nadelige gevolgen geassocieerd. Preventieve belangstelling hiervoor is geen nieuw verschijnsel. In Vlaanderen zijn zowel vanuit welzijns- als gezondheidszorg reeds heel wat initiatieven ondernomen. Hierbij is voornamelijk aandacht besteed aan informatie over middelen en gebruik, aan de gevaren en aan de mogelijkheden van aangepaste interventie en begeleiding. De bekommernis vanuit de overheid met het probleem is vooral gebleken uit subsidiëring van gespecialiseerde hulpverleningscentra. Een algemeen coördinerend beleid ten aanzien van preventie én hulpverlening is echter nog niet optimaal ontwikkeld. Hieraan wil het huidige Preventieproject tegemoetkomen.

Voor een wetenschappelijk verantwoord beeld van de prevalentie van het druggebruik in Vlaanderen zijn de beschikbare gegevens ontoereikend. Vaak ontbreekt de onderlinge vergelijkbaarheid en is de methodologische kwaliteit van het onderzoek niet zeker. Naast het meer bruikbaar maken van bestaande officiële statistieken wil men daarom streven naar een eenvormig opgezette procedure van registratie. Deze zal plaats vinden ter hoogte van scholen, "veldwerk", gezondheidsvoorzieningen en gerechtelijke instanties. Bovendien moet hieruit meer informatie over risicogroepen bekomen worden : welke sociale en psychologische condities zijn bepalend voor de evolutie van potentieel naar actueel probleemgebruiker ? De aldus verzamelde informatie wordt centraal verwerkt, met de nodige waarborgen voor de bewaking.

Voor de omkadering van preventie-activiteiten wordt een bruikbaar model gevonden in de gezondheidsvoorlichting en -opvoeding. Deze wordt erkend als een eigentijdse vorm van promotie van gezondheid en welzijn, gericht op de relatie tussen gezondheid en gedrag. Naast kennisoverdracht staan daarbij attitudevorming en mentaliteitswijziging voorop. Risicjongeren kunnen bereikt worden door een adequaat GVO-aanbod op de scholen, uitgewerkt in overleg met de Stuurgroep "GVO in het onderwijs" binnen de Vlaamse Gemeenschap. Ten behoeve van vroege schoolverlaters kan deze lijn doorgetrokken worden

naar onder meer naschools onderwijs en bijscholingsinitiatieven. Professionele groepen zoals artsen en apothekers moeten gesensibiliseerd worden voor de verantwoordelijkheid die zij op zich kunnen nemen in verband met drugpreventie. Meer algemeen voorziet de opdracht in het vormen en ondersteunen van sleutelfiguren, die een eigen taak vervullen in het informeren en begeleiden van druggebruikers. Naast professionele hulpverleners worden ook milieu- en straathoekwerkers als zodanig erkend. Door een goed uitgebouwde mantelzorg wordt ook voorzien in een aanbod naar familieleden en verwanten van druggebruikers toe.

Aan V.A.D. als overkoepelende vereniging voor drugpreventie wordt opgedragen het documentatiecentrum verder uit te bouwen, initiatieven rond studie van druggebruik en -preventie te plannen, het registratieproject op te zetten en op te volgen, en basiswerkers te vormen door het uitwerken van vormingsprogramma's en didactische ondersteuning. Daarnaast worden regionale en eventueel grootstedelijke antennes opgericht via de plaatselijke Diensten voor Geestelijke Gezondheidszorg. Hier dient de permanente vorming van basiswerkers te gebeuren, evenals begeleiding en coördinatie van "veldwerk", praktische uitvoering van de registratie en coördinatie van overleg inzake hulpverlening aan druggebruikers.

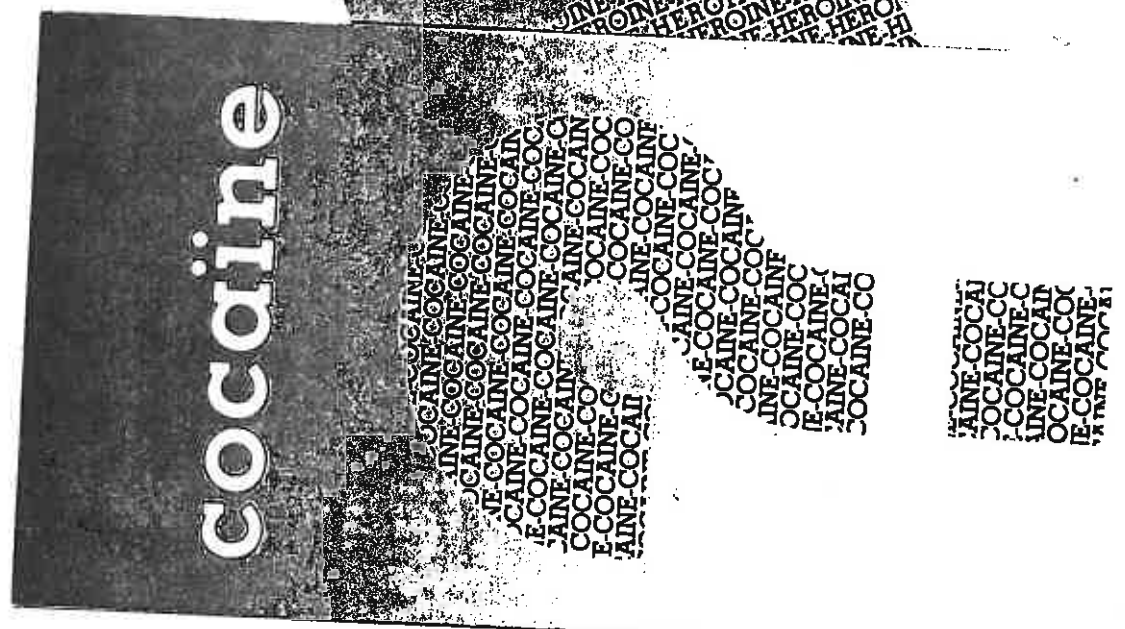
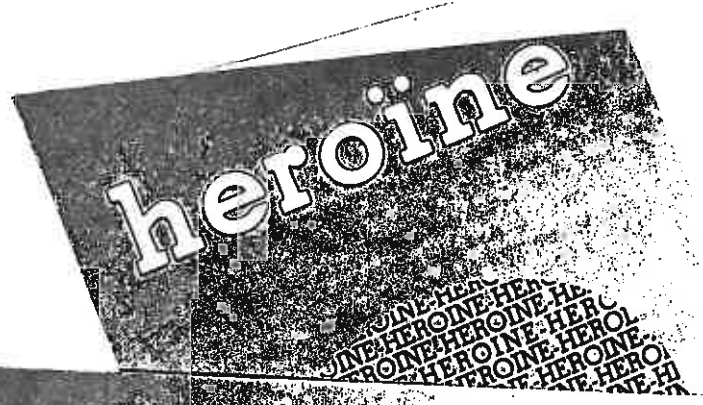
Aldus wordt de preventie en hulpverlening inzake drugs gecoördineerd op het vlak van de Vlaamse Gemeenschap, met een centrale rol voor de V.A.D. en met als regionale antennes de Diensten voor Geestelijke Gezondheidszorg.

amfetamines

enige achtergrondinformatie

enige achtergron

enige achtergrondinformatie

ROKEN EN DRINKEN: KLASSIKAAL BEKEKEN

Een handleiding voor personen die de thema's tabak en alcohol samen met jongeren vanaf 10 tot 12 jaar willen bespreken.

V.A.D. - Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen - v.z.w.

V.A.D.

Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen, v.z.w.

Papenvest 78

1000 Brussel

In samenwerking met

K.K.A.T.

Koördinatiecomitee Algemene Tabakspreventie Vlaamse Gemeenschap v.z.w.

Stevinstraat 8, bus 30

1040 Brussel

Samenstelling leermap :

Werkgroep ONDERWIJS

Verantwoordelijke : P. Ooms

Redactie :

**R. Daveloose, M. De Bock, C. De Bruyne, F. Geys, A. Janssens, M.C. Lambrechts,
M. Vandervelden, H. Vandromme, M. Vlaeminck.**

Foto's : N. Bancken.

VOORWOORD

Deze informatiemap is uitgewerkt als begeleidend materiaal om met jongeren van 10-12 jaar (3e graad basisonderwijs) te werken rond het thema alcohol en tabak. De bedoeling is jongeren voor te lichten, informatie te geven over tabaksgebruik en alcoholgebruik.

GEKADERD BINNEN GEZONDHEIDSVORLICHTING EN -OPVOEDING (G.V.O.)

Leren omgaan met alcohol, kiezen voor niet roken ... is niet alleen een kwestie van weten wat de gevaren kunnen zijn van deze genotsmiddelen. Het streefdoel van elke G.V.O.-activiteit is dat jongeren verantwoordelijkheid opnemen voor hun gezondheid en voor die van de ander. Dit is een uitdaging voor elke begeleider, en elk deelfacet van G.V.O. moet daar zijn steentje toe bijdragen.

Het apart aanpakken van een bepaalde thematiek heeft tot doel dat thema extra onder de aandacht te brengen.

Naast kennis en informatie worden basisvaardigheden zoals : keuzes maken, problemen oplossen, zich weerbaar opstellen, ... uitgewerkt in functie van roken en alcoholgebruik.

UITGANGSPUNTEN

Dit aanbod, dat omgaan met tabak en alcohol tot inhoud heeft, zal zijn doel slechts bereiken als de volgende basisprincipes gerespecteerd worden :

Optie voor een positieve benadering

Het uitgangspunt is niet het beklemtonen van allerlei negatieve gevolgen van roken en alcoholgebruik, maar wel deze riskante gewoonten toelichten i.f.v. hun betekenis op psychisch, fysisch en sociaal vlak. Dit houdt ook in dat de aanpak niet be- of veroordelend is, dat de begeleiding niet moralistisch of vingerwijzend is.

Betrokkenheid van de jongere

De jongeren staan centraal in deze benadering. Het onderwerp wordt uitgewerkt vertrekkend vanuit hun leefwereld. De betekenis die zij hechten aan alcohol- en tabakgebruik is minstens even belangrijk als de wetenschappelijke informatie. Er moet aandacht besteed worden aan de processen (de psycho-sociale druk) die elk gedrag beïnvloeden.

Naast de leefwereld van de jongere als uitgangspunt, bestaat de betrokkenheid ook in de actieve inbreng bij de activiteiten zelf.

Plaats van de begeleider

Het geheel van de informatie die in deze werkmap uitgewerkt is, dient als ondersteuning voor de begeleider, i.c. de leerkracht, die met 10-12-jarigen het onderwerp wil uitwerken. De bundel bestaat uit 2 delen, namelijk een deel achtergrondinformatie over de onderwerpen, maar ook een pakket verwerkingsmogelijkheden.

De begeleider heeft vooral een rol van stimuleren en motiveren van de kinderen. Hij zal kinderen de ruimte geven om hun meningen en opvattingen te formuleren, ook al zijn die niet altijd dezelfde als die van de begeleider of de algemeen gangbare. Begeleiden betekent niet be- of veroordelen en ook niet zijn eigen principes en overtuigingen opdringen.

Een sfeer van vertrouwen en openheid is een noodzakelijke voorwaarde voor het slagen van een dergelijk project.

**V.A.D.
VERENIGING VOOR ALCOHOL-
EN ANDERE DRUGPROBLEMEN v.z.w.**

**Rapport van de studiedag
ALCOHOLGEBRUIK
IN EN OM HET WERK**

18 april 1986

Overijse - Jezus-Eik

Organisatie : V.A.D. - Vereniging voor Alcohol- en andere
Drugproblemen

in samenwerking met : - het Commissariaat-Generaal ter Bevordering
van de Arbeid (Ministerie van Tewerkstelling
en Arbeid)
- de Nationale Vereniging ter Voorkoming van
Arbeidsongevallen (N.V.V.A.)
- de Volksbond tegen Drank- en Drugmisbruik
- de Provinciale Stuurgroep Alcohol en Werk
- Limburg

met medewerking van : - EBES n.v., Electriciteitsmaatschappij
- ANSVAR, Verzekeringen

Eindredactie : Marie-Claire Lambrechts
Guido De Corte

Dit rapport kwam tot stand dank zij mecenaat van de Generale Bank

---

INHOUDSOPGAVE

1. Voorwoord door dr. S. ANSOMS
2. Inleiding door dhr. P.M. TIESEMA
3. Referaat 1 : "Alcohol in en om het werk ;
algemene situering van het probleem",
door dr. S. ANSOMS
4. Referaat 2 : "Alcohol in en om het werk :
specifieke aspecten van preventie en
hulpverlening".
door drs. Mevr. S. BILIK
5. Referaat 3 : "Alcohol in en om het werk :
juridische aspecten",
door Mr. W. VAN EECKHOUTTE
6. Verslaggeving van de vijf collegagroepen
7. Toespraak door de heer K. GUTSCHOVEN,
attaché bij het kabinet van minister J. LENSSENS
8. Besluiten
9. Afronding
10. Deelnemerslijst
11. Enkele kontaktadressen
12. Dagprogramma
13. Bijlagen

INHOUDSTAFEL

Inhoudsopgave	5
Voorwoord, door dr. S. ANSOMS, Voorzitter V.A.D.	7
Inleiding, door dhr P.H. TIESEMA, Voorzitter Volksbond tegen Drank- en Drugsmisbruik	11
Referaat 1 : ALCOHOL IN EN OM HET WERK	15
I. Algemene gegevens	17
II. Gevolgen van alcoholgebruik en -misbruik	19
III. Alcoholproblemen in en om het werk	24
IV. Hulpverlening	26
Referaat 2 : ALCOHOL IN EN OM HET WERK	33
Alkohol am Arbeitsplatz	35
Der Alkoholranke im Betrieb	45
Alkoholbedingte Kosten am Arbeitsplatz	50
Referaat 3 : ALCOHOL IN EN OM HET WERK	53
Jurisdische aspecten van het gebruik van alcohol op en om het werk	55
Samson - Arbeidsveiligheid	89
Verslagen van de vijf collegagroepen	93
Herbert Ziegler - Thesen für die Gruppenarbeit	95
Collegagroep : Bedrijfsleiders en hoofden personeel	97
Verslag van de Collegagroep Arbeidsgeneesheren en Verantwoor- delijke geneeskundige diensten	102
Collegagroep : Hoofden Veiligheid en Gezondheid	106
Collegagroep : Sociale Diensten	111
Collegagroep : Wetgeving en Maatschappijbeleid	115
Toespraak door dhr K. Gutschoven, Attaché bij het Gemeeschaps- ministerie van Volksgezondheid en Leefmilieu	121
Besluiten door dr. S. ANSOMS	129
Slotzitting door dhr P.H. TIESEMA	135
Deelnemerslijst	139
Contactadressen	147
Vertegenwoordigde organisaties in de V.A.D.	149
Dagprogramma	151
Studiedag « Alcoholgebruik in en om het werk »	153
Bijlagen	155
Programme zur Vorbeugung von Alkoholmißbrauch am Arbeitsplatz in der Bundesrepublik Deutschland — ein Überblick	157
« ALKOHOL IM UNTERNEHMEN » in Deutschland	161
Kosten-Nutzen-Betrachtungen Mitarbeiterprogramm	165

Vlaamse gemeenschap pakt drugprobleem aan

BRUGGE - In het Hof van Watervliet in Brugge is een veertiendaagse rond alcohol en andere drugs opgezet. De Vereniging Alcohol en andere Drugproblemen (VAD), een overkoepelende organisatie van veertig verenigingen die zich met preventie van deze 14-daagse de start van preventieprogramma minister Jan T...

Veertiendaagse van de alcohol en andere drugs

BRUGGE

Sobrietas, het Centrum Gezondheidsvoorlichting van de C.M., het Coördinatiecomité Alcohol en andere Drugproblemen Brugge-Roc-selars, AA groepen 'Nieuw-Anonieme Toxicomanen', Medisch Schooltoel...
alcohol, drugs, Hof v...
dair toe...
en

Nog tot 4 december 14-daagse alcohol en andere drugs

Voor bestrijding van alcohol en drugverslaving

BRUGGE - Binnenkort opereren in Vlaanderen elf preventiewerkers op het terrein van alcohol, drug- en andere verslaving. Negen van hen zullen toegevoegd worden aan bestaande diensten voor geestelijke gezondheidszorg, verspreid over het land van waaruit ze een ondersteunend netwerk zullen vormen voor alle met drugpreventie te maken. Twee mensen zullen...

Drankverslaving is te genezen

BRUGGE - Nog tot en met vrijdag 4 december loopt in het CM-onthoofdingscentrum Hof van Watervliet een 14-daagse rond alcohol en andere drugs.

Elftal voor drugpreventie in Vlaanderen

BRUGGE - "Wij zaten met een erfenis aan ouderw... preventiestrategieën. Nu kan voor de eerste keer een programma van start gaan met waarborgen voor mensen, middelen en werkskosten." Zo reageert voorzitter Ansoms van de Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen (VAD) op het preventieprogramma van het gemeenschapsministerie Volksgezondheid, voor daarvan: een netwerk van elf personen die in Vlaanderen het preventiebeleid inzake drugs en alcohol moeten schragen en uitdiepen. Zij werken in een project waarvoor de Vlaamse regering twaalf miljoen ter beschikking stelt.

Als afsluiting van de se is er op vrijdag om 20u een openbare vergadering. Bedoeling is om het probleem het meest over deze t... komt imm... aanraking:

Het preventieprogramma werd gisteren in Brugge voorgesteld bij de start van een veertiendaagse over alcohol en andere drugs.

Opening
De 14-daagse werd geopend door de zitting. Vo...

Wensdag 25 november om 19u.30 wordt de boeiende film "Het rijk van de drugs" vertoond. Een bioscoop-documentaire waarvoor verslaafden aan het woord zijn. Het is tevens een indringend verhaal over jongeren uit de stad die in er...
mensen, die hun verslaving hebben overwonnen. De toegang is kosteloos. Gedurende deze 14-daagse is er een doorlopend vrij toegankelijk tentoonstelling met boeken, affiches, foldermateriaal rond alcohol en andere drugs.

Alle geïnteresseerden worden vriendelijk uitgenodigd op deze veertiendaagse van 23 november tot en met 7 december. Voor inschrijvingen, boeken en meer informatie openba...

Gutschoven verwees naar de richtnota Drugpreventie en hulpverlening die in het begin van het jaar werd voorgesteld. Daarin wordt onder meer de nood benadrukt aan een meer geïntegreerde en eenvormige registratie van gegevens, de nood aan een coördinatie van het preventiewerk. De VAD heeft hiervoor een plan van aanpak opgesteld.

Project moet beeld geven van situatie rond alcohol en andere drugs

BRUGGE - "Wij zaten met een erfenis aan ouderw... preventiestrategieën. Nu kan voor de eerste keer een programma van start gaan met waarborgen voor mensen, middelen en werkskosten." Zo reageert voorzitter Ansoms van de Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen (VAD) op het preventieprogramma van het gemeenschapsministerie Volksgezondheid, voor daarvan: een netwerk van elf personen die in Vlaanderen het preventiebeleid inzake drugs en alcohol moeten schragen en uitdiepen. Zij werken in een project waarvoor de Vlaamse regering twaalf miljoen ter beschikking stelt.

De VAD zet intussen enkele eigen campagnes verder, vooral dan rond alcohol en andere drugs. Het had een studiedag over de alcoholproblemen en de bedrijvenplaats. Momenteel test een enquête een vooronderzoek rond alcoholproblemen in een dorpsdrijf uit. In het voorjaar van 1988...

Overzicht

combinatie van roken, en alcohol is niet toevallig: uit onderzoek blijkt dat het experimenteel gedrag van jongeren omgeroepen dan tien blijkt niet eens een uitzondering te zijn.

De VAD onderstreept nogmaals het belang van een goede gezondheidsvoorlichting en opvoeding, ook in de scholen. Die is alleen maar pedagogisch verantwoord als de school, het centrum voor medische schooltoezicht, het PMS-centrum en de ouders tot een vorm van samenwerking komen.

In 1985 publiceerde de VAD een lessenpakket voor opvoedkundigen die alcohol bespreekbaar willen maken voor jongeren ouder dan 14. Vorig jaar zelfde thema voor 12- tot 14-jarigen. Omdat alcoholproblemen op steeds lagere leeftijd opduiken en het experimenteel gedrag van jongeren meestal begint met roken, volgde nu een pakket met roken, rond roken en alcohol, voor de derde graad van het basisonderwijs. (AP)

VAD, Papenveest 78, 1000 Brussel, tel. 02-511.08.51.

Nieuwsblad
26/11/87